

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границю:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Запросини до передплати.

Почало ся четверте чвертьрічє с. р. Тимто просимо відновити передплату, щоби можна управити експедицію. Всіх, що мають залежости, просимо о скорє вирівнанє, бо мусимо все оплачувати готівкою і не користуємо ся ніяким кредитом.

Від Адміністрації «Руслана»

Українсько-руський університет.

(Статя посла *Олександра Барвіньского*, присвячена українсько-руській молодіжці).

За кілька днів розпочне ся новий рік шкільний університетський і з сеї нагоди мимохіть кожному Русинови, що бажає свому народови найвисшого культурного розвитку, насуває ся думка про українсько-руський університет. Справа се зовсім не нова і, не сягаючи вже навіть так далеких часів, як Острожского, Петра Могили, Виговского, цїсаря Йосифа II. і ин., бачимо ми вже з часу відродін рускої народности в Галичині повні змаганя в сїм напрямі. Русини 48-их а відтак 60-их і дальших років не ставили вправді сего питання так, щоби засновувано нараз весь українсько-руський університет, а числили ся з дійсними обставинами і сучасним культурним розвитком народу і відповідно до того прикладали свої домаганя. Тим способом порстали катедри пастирского богословія і катехетики та методики, катедра українсько-руської мови і письменства, опісля катедри карного і цивільного права і суплентура цивільного процесу, а останни ми часами катедра всесвітної історії з особливим увзглядненєм історії Сходу, іменно же України-Руси. Сї змаганя до помноженя руских катедр в львівскім університеті піддержала з кінцем 60-их років ака-

демїчна молодіж петицією о заснованє катедри історії України-Руси. Сего-ж року 13. липця відбуло ся віче академічної молодіжї і гімназійальних матуристів, на котрім ухвалено вислати до міністерства просвіти пропамятне письмо з домаганєм заснованя цїлого і повного українсько-руського університету. Окрім сего видала академічна молодіж заходом п. Михайла Крушельницького «Памяткову книжку першого віча студентів Українців-Русинів всіх виспих шкіл Австрії в справі основаня українсько-руського університету п. з. Українсько-руський університет», де описані заходи і змаганя в справі згаданого віча, подані промови заступників академічних руских товариств, привітні телеграми і письма надіслані на се віче і пропамятне письмо, вислане до міністерства просвіти.

Ся памятовка книжка закінчена окликом: Сини ждуть від своїх батьків слова!

Сей оклик є отже для мене приводом, забрати голос в сій многоважній і далекосяглій справі для українсько-руського народу. Справа заснованя українсько-руського університету має таку велику вагу для культурного розвитку України-Руси а при тім є така трудна, що всякий повинен після своєї спроможности причинити ся до здійсненя сеї високої мисли, кожний із свого становища.

Замітки, які бажано на сїм місці подати в сій справі, присвячую академічній українсько-руській молодіжці і до неї звертаю ся з ними, позаяк она з похвали достойним молодечим жаром підняла на ново молодечу гадку, давнє культурне бажанє українсько-руської освіченої верстви, а також і тому, позаяк здійсненє сеї гадки передовсім для неї буде користне і у великій мірі від неї зависиме.

Молодечий жар і запал, з яким ака-

мічна молодіж піднесла сю гадку на вічу 13. липня с. р., достойні похвали, але треба правду сказати, що з промов речників академічних товариств, виголошених на вічу, проглядає чимало односторонности в поглядах на сю справу і поверховности в постановленю сеї справи, а крім того виявила ся у вічовиків і в памятній книжці, присвяченій сій справі, спора пайка рожевих надій без огляду на дійсні обставини. Академічна молодіж відзиває ся з запалом, що «прийдець ся нам недовго чекати на всенароднє свята утвореня українсько-руського університету у Львові». Я признаю ся зовсім щиро, що горячо бажав би дожити сеї памятної хвилі в культурнім поступі українсько-руського народу. Одначе, навикши лічити ся з дійсними даними, не можу сподівати ся, щоби ся хвиля так скоро наступила, як собі уявляє молодіж. А знаючи, як то наша суспільність скоро попадає в розпуку і байдужність, скоро не сповнить ся зараз яке небудь її бажанє висловлене з поривом, хочу кинути кілька слів отверезеня; бо всяку справу а тим більше таку трудну, як заснованє українсько-руського університету, не так то легко здійснити, як її пригосити, а при тім хочу подати деякі способи, якими можна би скорше дійти до сеї мети.

Виступаю в сій справі з відкритим шеломом, позаяк все, що бажав тут подати, виходить з мого найглубшого переконаня і з щирої волі причинити ся до здійсненя сеї високої мисли, а при тім оно основанє на довголітнім досвіді в подібних справах не лише у нас але й иньших побратимих народів. Тимто бажав би я, щоб мої замітки прийнято і їх використувано з такою щиростию, з якою они списані, а не як докір звернений в котру небудь сторону. Коли-ж сї замітки викличуть хочби лише більше зацікавленє сего справою в широ-

13

ГЕРГАРТ ГАУПТМАН.

„ГАНУСЯ“.

(Далі.)

МАЛИЙ ХЛОПЕЦЬ,

(йде на перед).

Дорога княжно, Ганусе, не гнівай ся на мене та не кажи сього Пану Богу, що я називав тебе все «княжною в лахах».

ВСІ ДІТИ НАРАЗ.

Ми дуже тепер сього жалуємо.

ГОТВАЛЬД.

Так, тепер Гануся простить вам усім. Йдїть-но лише тепер до хати і ждїть там на мене.

МОНАХИНЯ.

Ходїть, я заведу вас до комірки. Там скажу вам, що маєте робити, коли хочете бути такими гарними ангелами яким Гануся буде небаром. (Йде на перед, діти за нею; двері зачинюють ся).

ГОТВАЛЬД.

(Лишив ся сам з Ганусею. Зворушений кладе їй цвїти під ноги).

Моя дорога Ганусею, я принїс тобі ще одну

китицю гарних звїнків. (Клякає при її ліжку і говорить тремтючим голосом): Не забувай про мене у своїому щастї. (Притиснув чоло до складів її одїжї та хлипає): Мало мінї серце не трїсне, бо мушу пращати ся з тобою.

(Чути голоси; Готвальд підносить ся та накриває Ганусею хустиною. Входять дві старші жінки приодягнені як на похорони; у руках тримають хустину до носа і сьпіваник з жовтими берегами).

ПЕРША ЖІНКА,

(обзираєть ся):

Ми прийшли здаєть ся перші.

ДРУГА ЖІНКА.

Нї, пан учитель є вже тут. Добрий день пане учителю!

ГОТВАЛЬД.

Добрий день.

ПЕРША ЖІНКА.

Ви мусїли дуже зажурита ся сим, пане учителю! Тай була-ж бо се справді добра дитина. Дуже пильна, робуча.

ДРУГА ЖІНКА.

Чи се правда, що люди кажуть... воно здаєть ся неправда? Що вона відбрала собі сама житє?

ТРЕТЯ ЖІНКА,

(війшла в часї розмови).

Се бувби гріх проти святаго Духа.

ДРУГА ЖІНКА.

Так, гріх проти святаго Духа.

ТРЕТЯ ЖІНКА.

Такий гріх, як сказав пан пастор, не прощаєть ся ніколи.

ГОТВАЛЬД.

Ви не знаєте, що сказав Христос? Най діти приходять до мене.

ЧЕТВЕРТА ЖІНКА,

(входить).

Боже, Боже, яка там заметільниця. Можна собі на ніщо відморозити ноги. Коби лише парох не пивав ся. На кладовищі лежить снїгу на метер.

ПЯТА ЖІНКА,

(входить).

Чи чули ви таке, люди, парох не хоче по-благословити її. Не хоче навіть похоронити її у сввященій землі.

ПЛЄШКЕ,

(входить).

Чи ви чули... чи ви чули — гарний пан у

ких кругах українсько-руської суспільності і миродайних чинників, то вже у великій частині буде їх ціль досягнена.

(Далі буде.)

Хто вдоволений?

Хтож вдоволений з нового кабінету? Чехи — ні, бо сей кабінет відбере їм язикові розпорядження по 2½ року їх правосильности. Чехи будуть з конечности поборювати новий кабінет. Поляки? Ні. Бо кабінет Клярого на скрізь урядничий, німецький, непевний. Полудневі Славяни і Русини? Також ні, бо сей кабінет не стоїть при програмі рівноправности австрійських народів. Противно. Він зносить рівноправність чеського народу. Католицькі людовці? Ні, бо новий кабінет на скрізь ліберальний. Антисеміти? Зовсім ні, бо новий кабінет кість від жидівсько-ліберальної кости. Німецька шляхта і націоналі? Мало, бо в новім кабінеті нема їх людей. Одні поступовці могли би з радостю повітати новий кабінет, як би не те лихо, яке предвиджує «N. fr. Presse», іменно, що за плечій гр. Клярого видко вже голову кн. Альфреда Ліхтенштайна. Соціалісти вкінці не будуть також одушевляти ся новим кабінетом, бо він не проголосить загального права голосованя і не попливе їх інтернаціональною струєю.

Новий кабінет не має проте ґрунту під ногами. Всі звуть его однодневницею.

А програма его? Знесенє рівноправности чеського народу в Австрії для красних очий німецьких революціонерів; закритє старої (XV) сесії, щоби очистити парламент від обструкційного гною; скликанє нової сесії, киненє на стіл президії всяких розпоряджень виданих на основі § 14-го, вибір делегацій і внесенє проекту до язикового закона — здає ся — лише для Чехії і Моравії. З тим всім звязаний вибір нової президії, щоби туди ухати одного Німчика; вибір — кажуть — перманентної комісії язикової, до котрої Німці увійдуть в меншости і стануть знов обструвати; вибір всяких других комісій, між ними комісії для угорської угоди, де знов почне ся обструкція; вибір комісії бюджетової для уділення грошевої помочи навіщеної повенею жителям і вибір делегацій, що одно буде позитивне.

Ось такий буде успіх великого перевороту, який довершено, щоби погладити обструкцію.

А чи австрійські народи успокоять ся? Мабуть ні. В Чехії розгорить ся національна борба ще більше. Чеський нарід не перенесе на собі сего тяжкого удару, що революція німецька відобрала ему добре набуті національні права і

пароха... гарний пан був у пароха — і сказав: так... що Гануся Маттерн є святаю.

ГАНКЕ,
(вбігає).

Несуть шклянну труну.

РІЖНІ ГОЛОСИ.

Шклянну труну! Шклянну труну!

ГАНКЕ.

Боже! тож то вона мусить коштувати пару таларів.

РІЖНІ ГОЛОСИ.

Шклянну труну! Шклянну труну!

ЗАЙДЕЛЬ.

Ми дождемо тут іще гарних річий. Серединою села летів ангел. Такий великий як тополя, можете міні вірити. Коло ставу при кузні сидять також два. Але вони є такі малі, як малі діти. Сеся дівчина є щось більше як жебрачка.

РІЖНІ ГОЛОСИ.

«Сеся дівчина не є жебрачкою». «Несуть шклянну труну». «Ангел перелетів селом».

(Чотири хлопці у білій одіжі вносять шклянну труну і кладуть її біля ліжка Ганусі. Люди, що прийшли на порохи шепчуть у великім здивованю).

ГОТВАЛЬД,

(підносить троха хустину, що вкриває Ганусю).

Ну, подивіть ся іще раз на небіжку.

(Далі буде.)

що треба буде вдоволити ся розпорядженнями язиковими з давних літ. А в других коронних краях борба національна не буде заворожена новим кабінетом, що з страху перед лівницею в нічім не буде міг уступити Славянам. Новий кабінет стріне недовіре з всіх сторін і становище его було би дуже трудне, як би не та мевність, що він згори засуджений на близьку смерть.

Одно добро приніс однакож з собою новий кабінет. Він приспішив кризу, котру Австрія яко дуже недужий організм мусить перейти, щоби поздоровити. Новий кабінет виніє на верх національне питанє, котре вже раз мусить бути порішене. Австрія мусить зробити рахунок з своїми народами і перевести се, на що в своїй програмі давно указала правиця, — національну рівноправність. Справа ся не зійде вже з дневного порядку. На тім поли мусить прийти до справедливих компромісів. Національне питанє занадто підриває основи істнованя Австрії, як щоби рішаючі сфери не подбали о остаточне его справедливе зрішенє. Австрійські не-німецькі народи дозріли до повної рівноправности, хотять стояти при Австрії, хотять свого і єї добра, ждуть на свої непередавлені права.

Хаос, який повстане в парламенті в хвилі, коли новий кабінет представить ся палаті, буде мабуть для рішаючих сфер *memorandum*, що час взяти ся за осущенє артикулом XIX основних державних законів австрійским народам конституційно запоручених прав.

З археологічного з'їзду в Києві.

(Далі.)

II. Старинности історично-географічні і етнографічні.

Значимо деякі з рефератів, що були вголошені в другому відділі з'їзду.

В. Щербина. «Українскія староства по люстраціямъ XVIII. вѣка». — Українскі староства зосереджені були в київському повіті і містили в собі значнішу частину київської землі. Населеннє їх складало ся з коренних мешканців краю; польского елементу було не більше 2%. Порівняннє люстрацій 1765 і 1789 рр. показує значний (23%) зріст населення, а рівночасно з тим більшу підлеглисть його старостам. Податки й повинности з 31% в 1765 р. зростають до 45% в 1789 р. Чинш зменшаєть ся, за те зростає панщина, виникають ріжні натуральні повинности (кури, яйця, гриби). Таким чином становище королівських маєтностей стає подібним до становища маєтностей дідичних. В кінці століття деякі староства повернено було в дідичні маєтности, инші роздано на емфітетичному праві; на чотириохлітньому соймі проєктовано було цілковите знесенє староств. Населеннє староств не співчувало реформам соймовим і сгарало ся о поверненнє своїх старинних прав.

А. Бунинъ. «Гдѣ находились города Липецкѣ и Варголь, а также и другія мѣста, указываемыя въ лѣтописи подъ 1283—1284 гг.». — На підставі особистих розвідок, докладних дослідів над текстом літописи і вартових станиць 1571 року, референт дійшов до висновку, що Липецк стояв на березі р. Пела, в 20 верст. на південь од г. Сум, на місці городища, котре істнує й тепер, а не там, де ставили його Карамзин, Соловєв та Філярет.

Що до Варгола, то, не згожуючись з Карамзином, котрий Варголом признавав теперішній Льгов, Бунін робить вказівку на городище в 2 верст. ік полудню од с. Варгола Глухівського повіту, Чернігівської губ. Імовірно, що там стояв Варгол.

Проф. Н. Дашкевич. «Нѣсколько догадокъ о началѣ южно-русскаго казачества (до конца XV. в.)». — Сполучивши історичні розвідки з фізіологічними, референт, за помічю ретроспективної методи хотів дійти до початкової форми українсько-руського козацтва. На підставі відомостей тих а других, прийнявши за вихідну точку козацькі «роти» XVI. в., дійшовши до «ватаманів» на Поділлі в XIV. в., референт прийшов до висновку, що початковою формою козацтва були невеликі войовничо-промислові ватаги, з ватаманом на чолі. Ватаги єї складали ся з селян, що жили на краінах ли-

товського Поділля та київської землі, пробували в селах господарських замків, поки не згортало їх до купи яке спільне діло. Таке «хождение въ козацтво» може істнувало за часи завойовання Поділля Литвою, або й раніш, за часи, коли Подоляне з Пороссянами жили разом з Татарами. До 80-их років XV. в. козацтво не звертало на себе особливої уваги, було незамітне, і через се йменнє «козак» не розповсюджувалось і не ввійшло в литовсько-руське письменство, хоча вже й вживало ся.

Д. Эварницкій: «Къ вопросу о числѣ, порядки и топографіи Запорожскихъ Сѣчей по новымъ архивнымъ даннымъ».

Авторові завело ся відкрити нові жерела в «Москов. Архив. Иностран. Дѣлѣ, Манистер. Юстиціи и Одѣленіи Архива Главнаго Штаба». Позаяк як найбільші змаганя викликає положенє острова Малої Хортиці, то автор найдокладнійше зупиняєть ся на сьому питанню. Не згожуючись з думкою Падалки, котрий Мал. Хортицею признає теперішній ліс «Степок», Эварницкий, на підставі відомостей Лясоти (1544 р.) особистих розвідок, нарешті — двоє плянів кінця XVIII в. Архіва Міністр. Иностран. Дѣлѣ, доказує, що о. М. Хортиця єсть теперішній о. Канцерский. Потім референт зупиняєть ся на другому важному, але темному питанню: де пробували Запорожці після розруйновання Січі на Чортотлику в 1709 р. До відомої вказівки кошового атамана Івана Милашевича 1734 р. референт додає свідочтво Данила Красноперича, що Запорожці перше ніж оселить ся в Кардашинській Січі, з рік проживали на «урочищахъ Глухихъ», котрі лежать трошки вище Альшок і Кардашина. Для топографії Нової а Підпільної Січі (1724—1775 р.) референт знайшов найдокладнійший опис запорожсько військового писаря Івана Чугуєвця 1766 р. — Нарешті д. Эварницкий повідомив, що він вже розпочав виданнє «Источниковъ для исторіи Запорожскаго козачества съ половины XVII-и и до конца XVIII-и в.», котре мусить бути найкращим монументом славній минувшині Запорожя.

(Далі буде.)

НОВИНКИ

— В день іменин Є. В. Цісаря відбули ся архієрейскі богослуженя в катедральних храмах всіх трех обрядів у Львові. В архикатедральнім храмі св. Юра відслужив Службу В. Преосв. митрополит Куіловекій з крилошанами, а підчас служби Б. співав гарно хор під проводом п. Мельника. На богослуженю явили ся представителі властей свѣтських і військових. Перед лат. катедрою вирушив баталіон піхоти з полковою музикою. Годило-б ся, щоби і гр. к. митроп. ординарият домагав ся від військових властей тогож самого.

— Вендриховский, начальний бухгалтер каси щадничої зізнає, що книжки вів правильно, дирекції предкладав правдиві білянси, а сли заходили які неправильности, то стало ся сез вини Зіми, що був в касі всемогучим паном, не зносив ніякої контролі, ні опору. Крім того вірив Вендриховский в чесноту Зіми так далеко, що коли бачив яку неправильність, то вірив, що Зімі хо ить о хвилиний вихід з клопоту і що на кожду позицію є покритє. Він, урядник, мусів слухати Зіми, тим більше, що навіть з контролею державною умів собі Зіма дати раду і збував єї арганцією. Зіма в очах правительства, урядників і суспільности видавав ся таким пожиточним чинником, що побоювано ся его уступленя з становиска директора. З особою Зіми вязано істнованє щадничої каси. Тому не було над ним майже ніякої контролі.

— Сильветка приятельки Зіми. Зіма любив дівчата, а найбільше з них Малку, а по вихрещеню Марию, Стефанію Фурман. Є она дочкою бідного жиди з Яхторова, Гершка Фурмана. — З причини браку средств на удержанє численної родини Гершка, Малка в 16 році житя пішла на службу до Львова. З початку замешкала она у своєї природної сестри, Сарі Строммер, почім почала шукати за службою. Вскорі найшла ся в публичнім домі, жила весело і почала приносити домів нараз по 50 зр. Гроші ті походили від Зіми. В році 1888 винаймила собі помешканє при ул. Стшелєцкій, куда день в день заходив Зіма. Як зізнала в слідстві служниця Фурманової, Зіма платив їй ціле удержанє, а крім того давав їй по 200 до 300 зр. нараз. В кілька літ пізнійше Зіма винаймив їй ще кращє помешканє і дуже гарно его умебловав. — Зіма кликав Фурманову «кузинкою», а она величала его «вуйцьом». В р. 1894 купила Фурманова при інтервенції Зіми камяницю, за котру за-

платила готівкою трицять тисяч зр., а від 1896 року почала складати в банку кравчим облігації, що представляють нині вартість сорок п'ять тисяч р. В слідстві зізнала Фурманова, що мала вже давніше зложених кілька тисяч, що дістала від різних «панів», але свідки сему перечесть. На каменницю і облігації, зложені в банку, наложив суд кондикт, а сама Фурманова сіла на лаві обжалованих за ложні зізнання. В разі засуду її, хто знає, чи каменниця і гроші не перейдуть на річ щадниці. А бідній Малці в 34 рочок минає. Хто знає, чи в друге доживе такого щастя... До характеристики Малки слідує ще піднести, що коли її батько вийшов з шпиталю і прийшов до неї з просьбою о загомогу, она веліла при помочи поліції викинути з сього дому «старого папастливого жидка», причім додала: «я вийшла з дому гола і боса, тобі не маю нічого до завдячення, а що маю, те дістала я від Зіми і з сего не дам ні крейцара».

— **Як виглядає Вольф по поєдинку?** Сивий сурдук, сиві штанячки, сива камізола, сива краватка (метелик), рожева сорочка, чорний капелюх демократичний. Лице повне, здорове, трохи хіба бліде. На чолі мала незначна червонява плямка від удару шаблею. Головна зміна лежить лише в тім, що Вольф обстриг свої поетичні розчухрані кучерики. Він прибув також до Відня на збори німецьких націоналів, щоби видати їм свої розкази.

— **Убийство на сцені.** З Нового Йорку доносять: В місті Хаттенорга в часі представлення, на вітвертій сцені, акторка, Юлія Моррісон застрілила актора, Франца Ляйдена, що жив від давня в неприязні з Моррісоною, грав в штуді «Plaster of Paris» головну роллю. Коли в половині другого акту находився на сцені, приступила до неї Моррісонова, що грала рівнож головну жіночу роллю, звернула до неї револьвер і ціляючи в груди, вистрілила. Ляйден упав на землю, а Моррісонова ще раз стрілила до него. Публика сиділа мов скаменіла на місцях, не мугучи в першій хвилі зрозуміти, що дієся на сцені. Моррісонови, видячи Ляйдена на землі вже неживого, спокійно, якби нічого не сталося, пішла за куліси. Один з акторів, що стояли на сцені, охолонувши в перераженя, запитав на голос, чи поміж публикою нема лікаря. Публика почалась питатись, чи се припадок, а коли актор відповів, що се убийство, в театрі повстала паніка, а поліція кинула ся за куліси і уважила Моррісонову. На жадане акторів увязнено також її мужа, що мав її намовити до проступку. Публика хотіла їм обоім на місці вимірити кару, а поліція ледви успіла сему запобігти. Переслухана на поліції Моррісонова осявідчила, що длятого допустила ся злочину, бо Ляйден переслідував її і визивав образливими словами.

— **Мість зраженної.** Дуже сензаційна любовна трагедія розіграла ся недавно тому в державі Індіана в північній Америці. Міс Гатіс Редбірд чудово гарна одиначка багатого фармера познакомила ся перед кількома місяцями з молодим купцем з Талеква. Фарма батька міс Гатіс лежала зараз під містом, тому між гарною креолькою і її обожателем завязали ся скоро дуже оживлені любовні зносини. Не було ніякої перепони до звінчання молодих, але Дон Жуан прохолонув по якимсь часі і звернув свою любов до ясноволосої Англичанки з Нового Йорку, з якою познакомив ся в домі судженої. Міс Гатіс бачила, що коханок занедбує її раз-у-раз більше, гризла ся тим, але не давала пізвати, що добачила зміну в поведенню коханка, якого гостина ставала раз-у-раз рідшою. Не бачили ся так раз дві неділі. Одного дня вийшли родичі панни Гатіс в коротку подорож. Панна скористала з сего, дала відпустку усій службі і написала лист до судженого, в яким просила его, аби приїхав до неї ще раз, бо має йому злого важного сказати. Не догадуючи ся нічого цього пішов молодий чоловік ще того самого дня до фарми коханки. Здивував ся чимало коли застав панну саму дома, але по хвилі вернув ему давний гумор, а прийнятий як давніше, серед усміхів і доброго вина, якого не жалувала ему коханка, пережив весело і мило вечір. Гатіс не показувала ему ні у чім невдоволення. Нараз поспитала его, чому її покинув та полюбив блондинку, яку назвала по імені. Заскочений зрадник сказав їй, аби не журила ся сею справою. Гатіс ве говорила вже більше нічого. Давна веселість вернула їй. Она подала гостеві з незвичайною чемністю нову шклянку вина, в яку кинула незаметно усипляючий порошок. Наслідки не дали довго ждати на себе. Година мести зближала ся. Коли молодий чоловік завпав у глибокий сон, затагла его дівчина до шафи в сальоні, добула всіх сил, аби его змістити в ній, замкнула шафу на ключ і пішла спокійно до своєї спальні. Коки по якимсь часі замкнений коханок проснув ся, почувла его вридавлені крики. Просив помочи, але она не журила ся ним більше. По двох годинах притихли крики — коханок був вже трупом. Удусив ся з браку повітря. Тоді то пішла до шафи, отворила її і лишила трупа на долівці в сальоні, а сама

лягла спати. Другої днини злочин відкрив ся по повороті одної служниці. Убийницю увязнено ще перед поворотом родичів з подорожі. Поставлено її перед судом, де признала ся до всього і розказала злочин мести зі всіми подробицями. В міру того, що не показувала жалю, суд засудив її на кару смерти.

— **Пос. Повше,** як ми донесли в вчерашних телеграмах, жалувє ся в Slovence-у, що его яко представителя полудневих Славян не запрошено на авдиенцію до цїсаря, коли кликано других клябових заступників. В сій справі доносять нам з Відня, що посла Повше глядано, але не найдено. Жаль его проте неоправданий. Треба було сидіти у Відні.

— **В Харкові** заболіло перед кількома днями понад сто осіб серед симптомів отруєня. Переведенв слідство виказало, що цукорник затроїв свідомо тіста аршеніком.

— **Географічний конгрес в Берліні.** На останнім шестім з ряду міжнароднім географічним конгресі в Лондоні з 1895 р., назначено місцем слідуєчого конгресу Берлін. Берлінське географічне товариство заняло ся щиро сею справою. Учасників конгресу поділено на дві часті: членів (Mitglied) і учасників (Theilnehmer). Члени складають по 20 марок і можуть бути ними так муштини як і жінки, учасники платять по 10 марок і можуть бути ними лише жінки в товаристві муштин. Теперішній конгрес числить після виданої недавно лісти коло 1500 учасників. Помимо такого численного збору, панувє звірцевий лад та порядок. На засіданню конгресу відступлено географічному Товариству будинок пруского Союму. Протекторат над конгресом обняв князь Альбрехт прускій. До комітету належить кільканадцятьох предсідателів, між иньшими бельгійський король, князь Валлі німецькій канцлер Гогенльогє і и. Дійсним предсідателем конгресу є теперішній предсідатель берлінського географічного Товариства гр. Ф. Ріхгофєн, професор географії в університеті. Предсідателі географічних товариств ріжких держав, з почитними заступниками предсідателів конгресу. — Програму конгресу становлять засідання членів з відчитами і наукові прогультки. Засідання відбувати муть ся день-у-день рано і пополудні, а в неділю що випаде на час конгресу відбудуть ся кілька прогульток. Перед пополуднем відбувати муть ся загальні засідання, а пополудні лише подіючих груп. Відчити можуть бути оголошені в німецькій, французській, англійській або італійській мові. Відчити не повинен тривати довше над 20 квилини, а в дискусії над відчитом кожний бесідник має право говорити лише 5 хвилини. Богато відчитів ріжких прелегентів буде посвячених виключно справі управильнення мірівас. Перше засіданє було посвячене виключно познакомленню членів, що прибули до соймового будинку в середу 27. вересня. Всюда панувє святочний настрій. Члени дістали конгресовий знак, артистично оброблений з металю зі слідуєчою латинською написю: «Geographorum conventus VII. Barclini 1899. Terra marigne». Крім сього вручено членам конгресу дарунки, як книжки, альбоми, мапи, у більшій часті великої артистичної і наукової вартости. Місто Берлін жертвувало науково оброблений провідник по Берліні з ілюстраціями, фірма Грєве альбом Берліва; Густав Міллер, картограф пруского топографічного бюро, прислав точний пляп Берліна виданий берлінською фірмою Беткого і Райса. Географічне товариство дало від себе справозданє з наукової виправи «Die Deutsche Tiefsee Expedition auf dem Schiff «Valdivia» 1898—1899».

— **Рідке звіря.** В Парискім городі «Jardin de Plantes», в найкрасце веденім зоологічнім саді поміщено в тих днях звіря, яким не може повелити ся ні один з європейских звіринців. Є то «Phacochère» з туловом вепра, щоками і зубами слоня і песком, осмотреним чотирма нарєслами. Словом сказати, є се ексцентрична мішанина свині, гіполотама і слоня. Звіря се походить з Африки, де его уважають дуже небезпечним оказом, бо бігає оно дуже скоро, мимо великого тягару тіла, а до того з природи має оно небезпечне оружє, бо зуби слоня. Дивним случаем парискій «Jardin de Plantes» дістав вже перед двома роками в дарі від президента Фора таке саме звіря, самицю. На вид входячого до клітки товариша неволі, самиця почала витанцьовувати, чим дала безсумнівий доказ свого великого вдоволення.

— **Властители готелів у Швайцарії** мала дуже користний рік, бо число туристів було в сїм році богато більше, як звичайно і числило 2½ мільона чужинців. Коли кожний турист видав лише 50 франків в готелю, то робить се круглу квоту 125 мільонів франків. Крім сего однак купують чужинці в Швайцарії годинники, альбоми з видами, та всїякого рода дрібнички на памятки з подорожі, так що яких ще 30 мільонів лишило ся в швайцарских кишєнях.

— **Ц. к. Дирекция залїзниць державних у Львові** оповіщує: Тарифа для Галичини і Буковини для руху з переладанєм на Лябу з дня 1. мая 1897. З днем 1. жовтня 1899 входить в жите дода-

ток II. до тарифи і додаток I. до приписів вказуючих дорогу перевозу.

Тарифи і постанови тарифові для перевозу осіб і пакунків на залїзницях льокальних, позістаючих в зарядї держави (з виїмкою залїзниць льокальних в Галичині і на Буковині). З днем 1. жовтня 1899, зглядно з днем отворєня руху на залїзници льокальній Прахатїц-Валєрн, а зглядно на шляху Валєрн-Елєонорєнгайн, становлячим часть залїзницї льокальній Вїнтерберг-Валєрн входить в жите нові тарифи. В наслідок сего зносить ся одвітні тарифи з дня 1-го сїчня 1897, враз з додатками I.—XV. Цїна тарифи 40 сотиків.

— **З наукового Товариства ім. Шевченка.** Наукова читальня при бібліотекі Товариства отворєна що дня від год. 2—6 по полудни і в тім часі може кожний з неї користати. До дому вивозичають ся книжки лише за кавцією. — Канцелярия Товариства отворєна від год. 9—12 рано і він 3—6 по полудни. В неділі і свята льокаль Товариства зачинений. Адреса: Львів, ул. Чарнецкого ч. 26.

Переписка Редакції.

Впв. Ю. Д. Сердечно дякуємо за память і просимо не забувати на нас. Поволи, як бачите, зживавмо все. Через натовп материялу настало опізненє. Не можемо рухати особи К. з легко зрозумілих причин. Так само не помістимо статі про звістну справу грошеву, щоби нас не посуджено о неприхильність. Своєю дорогою, ми пересвідчені, що з неї вийде страшно погана істория, не то фіяско.

Парфтеній і Кордуля.

(романс).

Вже місяць дворогий поплив по блакиті і зьвізди довкола по небі свїтили, Як стежков в садочку, мов голубів двоє, Парфтеній з милєньков Кордулев ходили.

«Зірнице, голубко!» казав він до неї: Я думав про тебе цілісєньку днину, — За що лиш узєв ся, мінї з рук летїло, Принципал за тоє потовк менї спину...

«А ти, моя зоре — що нинї робила? Згадала про мене, єдина Кордульо? Радїла душею, що встрїнемь з собою?» — «Нї... часу не мала... садїлаєм цибулю...»

Цїкавий.

Телеграми.

Відень, 4. жовтня. Вчєра відбула ся конференция провідників єторонництва лїбералів німецьких і єторонництва німецьких націоналів в ціли обдумания способу зближеня, а вглядно злукі обоє єторонництв.

Відень, 4. жовтня. Вольф заповідає в Ostdeutsche Rundschau, що ще не прийшов час залишеня обструкції. Новий кабінет знесе вправді язикові розпорядженя, але він не дає поруки на будучє. Порука така може бути дана лише письмом цїсарским при вїтворєню нової сєсії, а письмо то повинно запоручити, що угода з Угорщиною буде переведєна тїлько в дорозї парламентарній, що §. 14. не буде надуживаний і що предложений буде закон язиковий, що узнасть язык німецькій державним, а крім того забезпечить замкнений округ язиковий німецькій в Чєхах. Тїлько в тім разі допустить Вольф і єго єторонництво до вибору делегаций; в противнім случаяю заповідає Вольф дальшу обструкцію.

Прага, 4. жовтня. На вчєрашнім засіданню ради міста принято одноголосно і серед великого одушевленя резолюцию з протєстом против знесеня язикових розпоряджень. — Орган дра Енгля, провідника клябу молодоческого п. з. Hlasy z Blanska радить, щоби Чєхи зложили мандати. Побити провідники, по програнім бою не можуть мати претенсії до дальшого довіря виборців.—В цілій Чєхії має прийти в день знесеня язикових розпоряджень до грубих демонстрацій. Органи чєскої праси звивають послів до «заївіціования найострійшої обструкції в парламенті і до недопущєня вибору делегаций. Exempla trahunt. Німецьку обструкцію нагороджено, то і чєска хоче спробувати щастя.

